

Branş Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Avcılar Örneği)

Halil Emre GÜRSEL ¹

Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR ²

Bilindiği üzere insanlar istendik davranış değişikliği oluşması adına eğitim almaktadır. Kendilerine ve topluma faydalı bir birey olmaları ve hayatın kendilerine açtığı yoldan başarıyla ilerleyebilmeleri açısından eğitim almaları büyük önem teşkil etmektedir. Bu eğitimi alırken, özellikle ilk ve ortaöğretimde, faydalandıkları en önemli kaynak ise eğitimin köşe taşı olan öğretmenlerdir.

Öğretmenler, öğrencilere eğitim verirken onları motive eder, çevresel faktörleri düzenler, hazır bulunuşluk düzeylerini belirleyip onlara uygun araçlarla öğrencilerin karşısına çıkar ve çeşitli eğitim öğretim yöntem ve teknikleriyle ders verir. Ancak en önemlisi onlarla iletişim kurar. Bir öğretmenin mesleki başarısı öğretmenin sadece anlatım becerisine değil aynı zamanda iletişim ve empati yeteneğine de bağlıdır.

Öğretmenlerin empatik eğilimleri en nihayetinde onların örgüt içinde ve dışında gerçekleştirdiği iletişim durumlarını ortaya koymaktadır. Bu durumlar ise onların gerek meslek yaşamlarında gerekse günlük hayatlarında gerçekleştirdikleri iletişimin kalitesini bize gösterir. Yapılan bu çalışmayla branş öğretmenlerinin empatik eğilim düzeylerinin hangi değişkenlere göre farklılık göstermekte olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır.

Empati ve eleştirel düşünme kavramları son zamanlarda daha fazla önem ve değer kazanmıştır. Bunun neticesinde bu kavramlar ilköğretim programına beceriler arasında yerini almış ve bu konular üzerinde birçok araştırmalar yapılmıştır. Toplum içerisinde sağlıklı iletişim ortamının oluşması ve yaşantıları olduğu gibi kabullenmeyip, bir sorgulama ve araştırma süzgecinden geçiren fertlerin yetiştirilmesinin önem arz etmesi nedeniyle bu iki kavramın

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

² *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

çeşitli ülkelerdeki eğitim programında bulunması bir mecburiyet haline gelmiştir. Bu kavramlar hakkında eğitimcilere büyük görev düşmektedir. Empati ve eleştirel düşünmenin mantığını ve içeriğini kavratılabilmek için eğitimcilerin bu iki kavrama sahip olmaları, içselleştirebilmeleri gereklidir. Bu yüzden eğitimciler yetiştirilirken, adayların bu bilgi ve becerilere ne denli sahip olduklarının belirlenmesi gereklidir (Ekinci ve Aybek, 2010, s. 818).

Sadece öğretime dayalı eğitim sistemi, yerini daha dinamik, araştıran ve sorgulayan bir sisteme devretmiştir. Öğretimden önce eğitime değer veren bu sistemin en önemli unsuru olan öğretmenler, karşısındaki öğrenciyi, veliyi, eğitim yöneticisini vs. anlamak, algılamak hatta onların beklentilerine, duygularına ve ihtiyaçlarına da cevap verebilir bir donanıma sahip olması eğitim açısından pozitif bir etki yaratacaktır.

Geleceğin teminatı olan öğretmenlerin iletişimde çok büyük önem arz eden empatik yaklaşım hakkında görüşlerinin belirlenmesi, salt ikili ilişkiler açısından değil, aynı zamanda bundan sonra gelecek nesillerin kalitesi için de belirleyici bir etmen olacaktır. Öğretmenlerin sahip oldukları empatik eğilimler ve bunların hangi değişkenler neticesinde farklılık gösterdiği, üzerinde araştırma yapılmasına muhtaç bir konudur. Bu araştırma neticesinde, bu alanda yer alan boşluğun giderilmesi ve daha önce yapılan araştırmaların üzerine daha güncel sonuçlar elde etmek amaçlanmaktadır.

Yapılan bu çalışmada verileri elde etmek için nicel bir araştırma kullanılmıştır. Kullanılan anket tekniğiyle veriler toplanmış, istatistiksel olarak değerlendirilip veriler sonucu oluşturulan ölçümler sayısal olarak ifade edilmiştir. Ölçüm sonuçları ise şema ve çizelgeler yoluyla gösterilmiştir.

Demografik değişkenler verisini elde etmek amacıyla Kişisel bilgi formu, empatik eğilim verisini elde etmek amacıyla Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Uygulanan kişisel bilgi formu 8 adet sorudan oluşmaktadır. Bu sorular cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, öğretmenlikte kıdem, branş, mesleği isteyerek seçip seçmeme, mesleki memnuniyet ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre kadın branş öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri erkek branş öğretmenlerinin empatik eğilim düzeylerinden

yüksek çıkmıştır. Yani empatik eğilim cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin empatik becerileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark olmadığı bulgusu Elikesik (2013) ile çelişmektedir. Tezinde Elikesik (2013) cinsiyetin empatik eğilim için anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Balcı'nın (2012) yaptığı "Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeyleri (Beşiktaş İlçesi Örneği)" adlı araştırmasına göre cinsiyet, empatik eğilim için belirleyici bir faktördür. Bu sonuç yapılan araştırmanın bu yönüyle paralellik arz etmektedir.

Yapılan araştırmada mesleği isteyerek seçme değişkeninde önemli bir sonuç olarak öğretmenlerin büyük bir kısmının mesleği isteyerek seçtikleri ortaya çıkmıştır. Bu anlamda öğretmenlik mesleğini isteyerek seçenlerin bu görevi ifa etmesi olumludur. İsteyerek seçilip, çalışılan işler daha fazla iş doyumunu sağlayacağından, öğretmenlerin büyük bir kısmının (%87) formda bu yanıtı işaretlemesi, kendilerinin olduğu kadar yetiştirdikleri öğrenciler açısından da olumlu bir durumdur.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre mesleği isteyerek seçip seçmeme değişkeninin empatik eğilim üzerinde herhangi bir fark oluşturup oluşturmadığı incelendiğinde anlamlı bir farklılık gözlenmiştir.

Çelik (2008) tarafından ortaya konan araştırmaya göre okul öncesi öğretmenlerin mesleği isteyerek seçip seçmeme değişkenine göre empatik eğilimleri arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Bu açıdan sonuçlar aynı yöndedir. Akbulut (2010) tarafından ortaya konan araştırmaya göre sınıf öğretmenlerinin mesleği isteyerek seçip seçmeme değişkenine göre empatik eğilimleri arasındaki farklılık anlamsız bulunmuştur. Bu açıdan sonuçlar ile bu araştırma bulguları ters yöndedir.

Araştırma neticesinde cinsiyet ve mesleği isteyerek seçme değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenirken, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki kıdem, branş ve mesleki memnuniyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: *Empati, iletişim, branş öğretmenleri, empatik beceri, öğretmenler*

Kaynakça

- Akbulut, E. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, İstanbul.
- Balcı, E. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri (Beşiktaş İlçesi Örneği)*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, E. (2008). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ekinci, Ö. (2010). *Öğretmen adaylarının empatik ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Türkiye.
- Elikesik, M. (2013). *Sosyal bilgiler öğretiminde empati ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin empatik becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.